

บทที่ ๘

กฎหมาย/มาตรฐาน/ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการจมน้ำ: กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการจมน้ำ

นายจรินทร์ บุตรวงศ์
สำนักความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมทางน้ำ กรมเจ้าท่า

กฎหมายเกี่ยวกับการเดินเรือ

กฎหมายสำหรับเรือภายในประเทศและเรือต่างประเทศที่มีการเดินเรือภายในน่านน้ำไทย จะมีการบังคับใช้ต่อเจ้าของเรือ ผู้ควบคุมเรือ คนประจำเรือ และตัวเรือเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยและปลอดภัย ต่อการเดินเรือ ซึ่งมีกฎหมายเกี่ยวข้อง ดังนี้

- พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๔๕๖
- พระราชบัญญัติการป้องกันเรือโดนกัน พ.ศ. ๒๕๒๒
- พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๘๑

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๔๕๖

“เรือ” หมายความว่า ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด ไม่ว่าจะใช้เพื่อบรรทุกลำเลียง โดยสาร ลาก จูง ดัน ยก ชูหรือลอก รวมทั้งยานพาหนะอย่างอื่นที่สามารถใช้ในน้ำได้ ทำนองเดียวกัน

“เรือลำเลียง” หมายความว่า เรือที่มีใช้เรือกล และใช้สำหรับลำเลียง หรือขนถ่ายสินค้าจากเรือ กำนัน หรือบรรทุกสินค้าส่งเรือกำปั่น

“เรือลำเลียงทหาร” หมายความว่า เรือที่ใช้ในการลำเลียงทหารทั้งนี้ไม่ว่าจะ เป็นเรือของ ทางราชการทหารหรือไม่ก็ตาม

พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๘๑

เรือดังกล่าวต่อไปนี้ เมื่อได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้ถือว่าเป็นเรือไทย
สำหรับการค้าในน่านน้ำไทย

- เรือกล ขนาดตั้งแต่สิบตันกรอสขึ้นไป
- เรือทะเลที่มีใช้เรือกล ขนาดตั้งแต่ยี่สิบตันกรอสขึ้นไป
- เรือลำน้ำที่มีใช้เรือกล ขนาดตั้งแต่ห้าสิบตันกรอสขึ้นไป

สำหรับการประมง

- เรือกลทุกขนาด
- เรือที่มีใช้เรือกลขนาดตั้งแต่หกตันกรอสขึ้นไป

พระราชบัญญัติการป้องกันเรือโดนกัน พ.ศ. ๒๕๒๒

“ผู้ควบคุมเรือ” หมายถึง นายเรือ สรั่ง ไต้ก๋ง นายท้าย คนถือท้ายหรือบุคคลใดอื่น ผู้มีหน้าที่บังคับเรือและรับผิดชอบในเรือ แต่ไม่หมายความถึงผู้นำร่อง

“คนประจำเรือ” หมายความว่า บรรดาคนที่มีหน้าที่ทำการประจำอยู่ในเรือ

“คนโดยสาร” หมายความว่า คนที่อยู่ในเรือ เว้นแต่

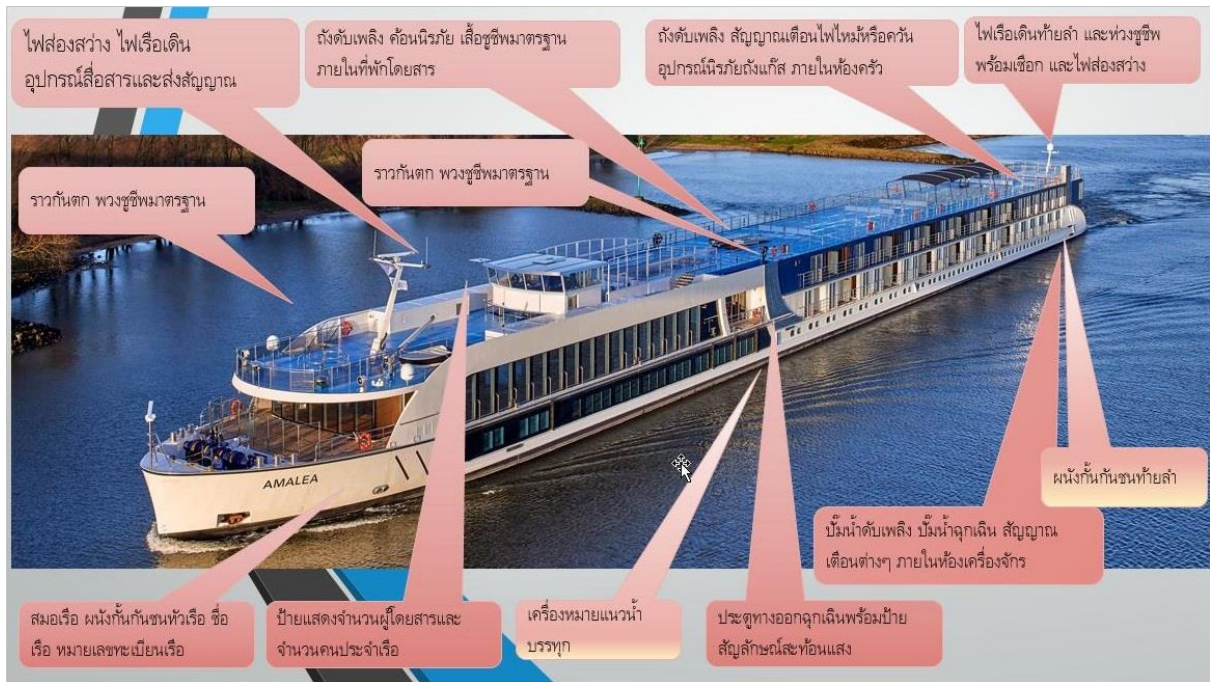
(๑) คนประจำเรือ หรือผู้อื่นที่รับจ้างทำงานในเรือนั้น

(๒) เด็กที่มีอายุต่ำกว่าหนึ่งปี

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายการตรวจเรือโดยสาร

ความสำคัญ

เพื่อตรวจสอบ, กำหนดเงื่อนไขในการใช้เรือ, กำกับดูแลมาตรฐานของเรือ มาตรฐานอุปกรณ์ประจำเรือ, มาตรฐานคนประจำเรือ, ตรวจสอบสภาพเรือให้เป็นไปตามกฎหมายภายในและมาตรฐานสากล

กรอบอำนาจตามกฎหมาย

- พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๔๕๖
- พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๘๑
- พระราชบัญญัติป้องกันเรือโดนกัน พ.ศ. ๒๕๒๒
- กฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๒๘
- กฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๓๕
- กฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ (ฉบับที่ ๓๗) พ.ศ. ๒๕๕๓
- ระเบียบกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีว่าด้วยการยื่นคำร้องสำหรับการตรวจเรือและ

การออกใบสำคัญรับรอง พ.ศ. ๒๕๕๗

- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการออกใบอนุญาตใช้เรือและการประกันภัยสำหรับเรือโดยสาร พ.ศ. ๒๕๕๒

สาระสำคัญ

พระราชบัญญัติป้องกันเรือโดนกัน พ.ศ. ๒๕๒๒

ผนวก ก. บททั่วไป

ข้อ ๓ บทนิยามทั่วไป

(ข) “เรือที่ไม่สามารถบังคับการเดินเรือได้คล่องตัว” หมายความว่า เรือซึ่งจากสภาพของการใช้งานของเรือทำให้เรือนั้นไม่สามารถบังคับการเดินเรือได้คล่องตัว ตามกฎกระทรวงนี้ และไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้แก่อื่นได้ และให้หมายความรวมถึงเรือขณะทำการ รับ – ส่ง หรือขนถ่าย คน อาหาร หรือสินค้า ในขณะที่กำลังเดิน

(ฉ) “กำลังเดิน” หมายความว่า เรือที่ไม่ได้ทอดสมอ หรือผูกติดกับฝั่ง หรือเกยตื้น

(ง) “เรือขณะมองเห็นซึ่งกันและกัน” หมายความว่า เรือขณะมองเห็นกันด้วยสายตาเท่านั้น

(จ) “ทัศนวิสัยจำกัด” หมายความว่า สภาพทัศนวิสัยอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งถูกจำกัดด้วยหมอก

อากาศมัว หิมะตก พายุฝนหนัก พายุทราย หรือเหตุจำเป็นทำนองเดียวกัน

กฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๓๕

เรือโดยสารและภัตตาคาร หมายความว่า เรือโดยสารที่มีสถานที่ประกอบอาหารและจัดให้มีการบริการอาหารในเรือ

เรือโดยสารและบริการอาหาร หมายความว่า เรือโดยสารที่จัดให้มีการบริการอาหารในเรือโดยไม่ประกอบอาหาร

ข้อ ๑๐ วิธีการตรวจสอบประจำปี และการตรวจพิเศษให้ปฏิบัติตามการตรวจเรือที่กำหนดไว้ในกฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ ฉบับที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

กฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๓๕

๑. มีที่นั่งหรือที่นอนสำหรับคนโดยสาร

๒. มีเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ประจำเรือ และเครื่องช่วยชีวิตตาม กฎข้อบังคับนี้

๓. มีคนประจำเรือที่มีคุณสมบัติ ตามกฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ ฉบับที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๕๒๘ ตามข้อกำหนดสำหรับคนประจำเรือขอเรือกลลำน้ำ

๔. มีหลังคาที่ทำด้วยวัสดุถาวรเป็นหลังคาแข็ง บริเวณสถานที่ที่ใช้บรรทุกคนโดยสาร ต้องมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่ต่ำกว่าสองเมตรและต้องมีทางออกฉุกเฉินเป็นประตูหรือหน้าต่างที่สามารถเปิดออกได้ง่าย

๕. เรือที่ใช้เครื่องปรับอากาศ หน้าต่างต้องทำด้วยกระจกนิรภัยสามารถ เปิดออกได้ง่ายถ้าเป็นหน้าต่างชนิดผิวกั้นต้องมีอุปกรณ์สำหรับดึงให้กระจกหลุดได้โดยง่าย

๖. มีขนาดเกิน ๖๐ ตันกรอสส์

๗. วัสดุโครงสร้างตัวเรือ และส่วนประกอบทำด้วยโลหะ

๘. เต้าที่ใช้ในการหุงต้มให้ใช้เต้าไฟฟ้า หรือเต้าแก๊ส

๙. ถ้าใช้เต้าแก๊สต้องมีลักษณะ และอุปกรณ์เพิ่มเติมดังนี้

- มีห้องเก็บถังแก๊สแยกต่างหากอยู่บริเวณท้ายเรือ มีผนังทุกด้านเป็นเหล็ก

- มีทางระบายอากาศห้องเก็บถังแก๊สและมีประตูชนิดผิวกั้นน้ำได้

- มีสัญญาณเตือนภัยติดตั้งในห้องเก็บแก๊สและส่งสัญญาณไปยัง ห้องครัวและสะพานเดินเรือ

เมื่อมีแก๊สรั่วออกมา

- มีลิ้นนิรภัยติดตั้งสำหรับปิดท่อแก๊สโดยอัตโนมัติ เมื่อเกิดสายต่อหรือท่อแก๊สขาด

- ท่อต่อของแก๊สจากถังแก๊สไปยังเตาแก๊สต้องทำด้วยโลหะให้ใช้สายอ่อนนได้เฉพาะที่ทางต่อเข้าถึง และที่ทางต่อเข้าเตา และให้เปิดแก๊สใช้ได้ครั้งละ ๑ ถังเท่านั้น (ห้ามต่อรวมเปิดพร้อมกันไว้ทุกถัง)
- ห้องเก็บถังแก๊สต้องอยู่ห่างจากบริเวณที่ใช้บรรทุกคนโดยสาร ไม่น้อยกว่า ๑๐ เมตร บนพื้นดาดฟ้าชั้นเดียวกัน
- ให้ใช้ถังแก๊สขนาดน้ำหนักไม่เกิน ๕๐ กิโลกรัม ไม่เกิน ๓ ถัง
- ห้องประกอบอาหารต้องแยกออกจากที่พักผู้โดยสาร และมีผนังห้องทำด้วยโลหะ
- มีถังสำหรับเก็บเศษอาหารขนาดปริมาตรไม่น้อยกว่า ๐.๒ ลูกบาศก์ เมตร ต่อ ๑ ถัง โดยจัดให้มีถัง ๑ ถังต่อคนโดยสาร ๒๐ คน เพื่อนำเศษอาหารขึ้นไปทิ้งในภาชนะรองรับขยะบนบก
- เรือที่มีวงดนตรีหรือเครื่องเสียงที่ให้เสียงและแสงในลักษณะเดียวกัน เล่นภายในเรือในชั้นดาดฟ้าเดียวกันกับห้องถือท้าย ต้องกันห้องถือท้ายอย่างถาวรแยกต่างหากเพื่อป้องกันเสียงดนตรีและแสงรบกวนผู้ควบคุมเรือขณะนำเรือ

กฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ (ฉบับที่ ๓๗) พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๔ กฎข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับกับเรือทุกลำที่มีขนาดความยาวตลอดลำตั้งแต่ ๒๔ เมตรขึ้นไป ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

- (๑) เป็นเรือซึ่งต่อสร้างขึ้นใหม่หรือดัดแปลงในหรือหลังจากวันที่กฎข้อบังคับนี้มีผลใช้บังคับ
- (๒) เป็นเรือที่ซื้อมาจากต่างประเทศซึ่งต่อสร้างหรือดัดแปลงเสร็จสมบูรณ์ก่อนวันที่กฎข้อบังคับนี้มีผลใช้บังคับ

มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๑๓๙* เมื่อเจ้าท่าตรวจพบว่าเรือกำปั่นลำใดที่ใช้ในทะเลหรือเรือที่ใช้ในแม่น้ำไม่อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย หรือไม่เหมาะสมสำหรับการใช้ ให้เจ้าท่ามีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือถึงนายเรือห้ามใช้เรื่อนั้น และสั่งให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือซ่อมแซมให้เรียบร้อยจนเป็นที่ปลอดภัยหรือมีสภาพเหมาะสมสำหรับการใช้

ถ้านายเรื่อนำเรือตามวรรคหนึ่งมาใช้โดยมิได้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าท่าที่สั่งตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าท่ามีอำนาจกักเรื่อนั้นไว้จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามคำสั่ง

*[มาตรา ๑๓๙ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ.๒๕๒๕]